

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนนาร่อง ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัญหาของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนนาร่อง ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 32 คน และหัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 69 คน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 48 คน รวม 150 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 2 ฉบับ สำหรับผู้บริหาร จำนวน 1 ฉบับ สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 ฉบับ และแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Checklist) จำนวน 1 ฉบับ และแบบศึกษาเอกสารจำนวน 1 ฉบับ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหาร ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีอายุราชการอยู่ระหว่าง 21-25 ปี ส่วนใหญ่ดำรงผู้ช่วยผู้อำนวยการในโรงเรียนปัจจุบันมาแล้ว 1-5 ปี ด้านวุฒิการศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่จบปริญญาโท และมีการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากการศึกษาจากตำราและเอกสารด้วยตนเอง รองลงมาคือ เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และศึกษาดูงานจากหน่วยงานที่ดำเนินการ

1.2 คณะกรรมการโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับอื่น ๆ เช่น ปวส., ปวท. และปริญญาโท โดยเป็นผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชน ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการโรงเรียนระหว่าง 1-5 ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการและเป็นสมาชิกกลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ อาศัยในชุมชนอยู่ระหว่าง 11-20 ปี ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งกรรมการคณะกรรมการโรงเรียน มีการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยส่วนใหญ่ได้รับความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาเอกสารและตำราด้วยตนเอง รองลงมาคือ การศึกษาดูงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3 หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีอายุราชการอยู่ระหว่าง 21-25 ปี หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนอยู่ระหว่าง 21-25 ปี หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่มีการศึกษาหาความรู้จากประสบการณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จากการเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ จากการศึกษา ตำราและเอกสารด้วยตนเอง และจากการศึกษาดูงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน นาร่อง ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จากการศึกษาสัมภาษณ์ผู้บริหารและคณะกรรมการโรงเรียน

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนนาร่องระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิด รองลงมาคือ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา โดยมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิด ตัวแทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารวิชาการ ส่วนใหญ่ คือ ผู้แทนองค์กรชุมชน รองลงมาคือ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้แทนครู

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา โดยมีส่วนร่วมในลักษณะ ร่วมทำ รองลงมา มีส่วนร่วมเรื่องการจัดงบประมาณโดยมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิด ตัวแทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารงบประมาณ คือ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3 ด้านการบริหารบุคคล

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารบุคคล พบว่าส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเตรียมการบริหารบุคคลโดยมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิด รองลงมามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณโดยมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิด ตัวแทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารบุคคล คือ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมพิเศษในสถานศึกษาโดยมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิด รองลงมามีส่วนร่วมในการส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมโดยมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมทำ ตัวแทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารทั่วไป คือ ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนศิษย์เก่า

2.5 ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านวิชาการ

จากการวิจัย พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการบริหารบุคคล รองลงมาคือปัญหาด้านการบริหารวิชาการ และปัญหาด้านการบริหารงบประมาณและผู้ให้ข้อมูลระบุว่าส่วนใหญ่ชุมชนไม่มีปัญหาในการมีส่วนร่วมด้านการบริหารทั่วไป

ตอนที่ 3 สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน นาร่องระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จากการตอบแบบสอบถามของหัวหน้าหมวดวิชา

3.1 ด้านการบริหารวิชาการ

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านวิชาการ พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมทำ คือ ร่วมประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน องค์กรโยชุมชนได้รับทราบ และร่วมประเมิน คือร่วมรับรู้รายงานผลการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา รองลงมามีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิดคือร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษา เช่น กิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ต่าง ๆ และกิจกรรมที่สนองความถนัด ความสนใจและความสามารถของ ผู้เรียน

รองลงมาชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเรียนรู้ พบว่า ส่วนใหญ่ ชุมชนมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมประเมินคือร่วมรับรู้การรายงานผลการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ รองลงมามีส่วนร่วมในลักษณะร่วมทำ คือร่วมจัดและประสานแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่น

ตัวแทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการบริหารวิชาการ ส่วนใหญ่ คือผู้แทนผู้ปกครอง รองลงมาคือ ผู้แทนครู

3.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ในลักษณะร่วมทำ คือร่วมบริจาคทุนการศึกษาแก่นักเรียน รองลงมาคือ ร่วมประเมินคือร่วมรับรู้การรายงานผลในการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ตัวแทนชุมชนที่มีส่วนร่วมในด้านการบริหารงบประมาณ ส่วนใหญ่คือ ผู้แทนผู้ปกครอง รองลงมาคือผู้แทนครู

3.3 ด้านการบริหารบุคคล

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพครู โดย ชุมชนมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมประเมินผล คือ ร่วมรับรู้การรายงานผลการพัฒนาวิชาชีพครู รองลงมามีส่วนร่วมในลักษณะร่วมทำ คือการสอดส่องดูแล และกำกับการปฏิบัติงานและประพฤติตนของครูให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

รองลงมาคือมีส่วนร่วมในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมทำคือ ร่วมดำเนินการพัฒนาตามแผน เช่น ปฐมนิเทศ ฝึกอบรมศึกษาดูงาน ศึกษาต่อ ประชุมเชิงปฏิบัติการ รองลงมาคือ ร่วมรับรู้การรายงานการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ตัวแทนชุมชนที่มีส่วนร่วมในการบริหารบุคคล ส่วนใหญ่ คือผู้แทนครูและผู้แทนองค์กรชุมชน รองลงมา คือ ผู้แทนผู้ปกครอง

3.4 ด้านการบริหารทั่วไป

การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายและการวางแผน โดย ส่วนใหญ่ชุมชนมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิด คือ ร่วมปรึกษาหารือ นโยบายของสถานศึกษาและขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

รองลงมาคือ ร่วมในการจัดทำแผนเฉพาะกิจอื่น ๆ เช่น แผนป้องกันยาเสพติด แผนป้องกันโรคเอดส์ ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า

รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม พบว่าส่วนใหญ่ชุมชนมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมทำ คือร่วมจัดและนำนักเรียนร่วมกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในท้องถิ่น รองลงมาคือ ร่วมกำหนดกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมและร่วมกำหนดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมตามหลักสูตร

ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ตัวแทนชุมชนที่มีส่วนร่วมในด้านการบริหารทั่วไป ส่วนใหญ่คือ ผู้ปกครองและผู้แทนองค์กรชุมชน

3.5 ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากผลการวิจัยพบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการบริหารบุคคล คิดเป็นร้อยละ 16.00 รองลงมาคือปัญหาด้านการบริหารวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 12.00 และปัญหาด้านการบริหารงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 4.00 และผู้ให้ข้อมูลระบุว่าส่วนใหญ่ชุมชนไม่มีปัญหาในการมีส่วนร่วมด้านการบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตอนที่ 4 สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน นาร่อง ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จากการศึกษาเอกสาร

จากการศึกษาเอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, สารสนเทศโรงเรียน, แผนกลยุทธ์, ธรรมนูญโรงเรียน, ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, แผนปฏิบัติการประจำปี, รายงานผลการดำเนินงานการบริหารจัดการหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับนโยบายที่กำหนดไว้ในเอกสาร

ด้านการบริหารวิชาการ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการบริหารวิชาการในระดับนโยบายที่กำหนดไว้ในเอกสาร พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา, การปฏิรูปการเรียนรู้, การเทียบระดับการศึกษา และการเทียบโอนผลการเรียน, การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา, การจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้, การปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน ตัวแทนชุมชนที่

มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารวิชาการคือ ผู้แทนผู้ปกครอง,ผู้แทนองค์กรชุมชน, ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ผู้แทนครู, ผู้แทนศิษย์เก่า,ผู้ทรงคุณวุฒิ

ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการบริหารวิชาการ พบปัญหา ครูบางท่านต้องสอนหลายวิชาและหลายระดับชั้น จึงไม่มีเวลาประสานงานกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และปัญหาชุมชนเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นเรื่องของโรงเรียน รองลงมามีปัญหาชุมชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการบริหารงบประมาณ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการบริหารงบประมาณในระดับนโยบายที่กำหนดไว้ในเอกสาร พบว่า ชุมชน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในเรื่อง การระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษามากที่สุด รองลงมาคือมีส่วนร่วมในการตั้งงบประมาณและการจัดสรรงบประมาณตัวแทนชุมชนที่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารงบประมาณ คือ ผู้แทนผู้ปกครอง, ผู้แทนองค์กรชุมชน,ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ผู้แทนครู, ผู้แทนศิษย์เก่า,ผู้ทรงคุณวุฒิ

ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ปัญหาโรงเรียนได้รับงบประมาณไม่เพียงพอและสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุน โรงเรียน รองลงมาคือ ขาดการประสานงานและประชาสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ และองค์กรอื่น ๆ ในเรื่องการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา

ด้านการบริหารบุคคล

การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการบริหาร บุคคลในระดับนโยบายที่กำหนดไว้ในเอกสาร พบว่า ชุมชน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในเรื่อง การเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณ รองลงมามีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพครู ตัวแทนชุมชนที่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารบุคคล คือ ผู้แทนผู้ปกครอง,ผู้แทนองค์กรชุมชน, ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ผู้แทนครู, ผู้แทนศิษย์เก่า,ผู้ทรงคุณวุฒิ

ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารบุคคล พบว่า ปัญหา ครูมีภาระงานสอนมากจึงไม่มีเวลาติดต่อกับชุมชน มากที่สุด รองลงมาคือ มีปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอ

ด้านการบริหารทั่วไป

การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการบริหาร บุคคลในระดับนโยบายที่กำหนดไว้ในเอกสาร พบว่า ชุมชน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ, การพัฒนานโยบายและการวางแผน, การส่งเสริมและการจัดบริการทางการศึกษา, การส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม, การดำเนินกิจการพิเศษในสถานศึกษา คิดเป็น ตัวแทนชุมชนที่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารทั่วไป คือ ผู้แทนผู้ปกครอง,ผู้แทนองค์กรชุมชน, ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,ผู้แทนครู, ผู้แทนศิษย์เก่า, ผู้ทรงคุณวุฒิ

ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ปัญหา ชุมชนขาดทักษะและความชำนาญในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาวิชาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มากที่สุด รองลงมาคือปัญหาข้อมูลสารสนเทศ ที่มีอยู่ไม่เป็นปัจจุบันและปัญหาชุมชนขาดความเข้าใจและไม่มีความรู้เรื่องการจัดระบบการประเมินผลงานและการประเมินผู้เรียน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา”

1. ด้านการบริหารวิชาการ

ในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษาในลักษณะร่วมคิด รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาในลักษณะร่วมคิด ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนนั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การดำเนินชีวิตของท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ และโรงเรียนควรมีนโยบายให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 6 ของกรมสามัญศึกษาที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา(กรมสามัญศึกษา,2545) ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนที่เข้ามามี

ส่วนร่วม คือ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้แทนครู จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นสิ่งที่เหมาะสมที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 29 คือ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหาและความต้องการท้องถิ่นรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

ลักษณะชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ระบุว่าชุมชนมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมทำ คือ ร่วมประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครองชุมชน หน่วยงาน องค์กรในชุมชนได้รับทราบ จากข้อมูลผู้วิจัยเห็นว่าชุมชนได้มีส่วนร่วมในลักษณะร่วมทำนั้นเป็นการเหมาะสม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด ทิศทาง นโยบาย ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผลหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาของโรงเรียนชุมชนที่ว่า “โรงเรียนชุมชนเป็นของชุมชน” (พิสิฐ พิษณานนท์, 2530) และโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน ผูกพันกัน (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540) ชุมชนจึงควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย นโยบายและทิศทางในการดำเนินงานของโรงเรียนรวมทั้งช่วยสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่าง ๆ

ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารวิชาการ

1. ปัญหาที่มีสาเหตุมาจากโรงเรียน

ปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารวิชาการ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ระบุว่าปัญหาที่พบ คือ ครูบางท่านต้องสอนหลายวิชาและหลายระดับชั้น จึงไม่มีเวลาประสานงานกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมาคือ โรงเรียนขาดงบประมาณในการผลิตสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และบุคลากร โรงเรียนมีน้อย ทำให้รับภาระหนักในการพัฒนางานด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ และ จุฑารัตน์ อินทะแสน (2545) ซึ่งพบปัญหาในการบริหารวิชาการ คือ ครูมีภาระงานมาก ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรจัดเวลาในการสอนของครูให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนั้นในชุมชนเองมีแหล่งเรียนรู้มากมายที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน เช่น สถาน

ประกอบการต่าง ๆ กลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มทำผ้าบาติกในจังหวัดกระบี่ และผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาที่ครูต้องครูบางท่านต้องสอนหลายวิชาและหลายระดับชั้นทำให้ครูไม่มีเวลาในการพัฒนางานด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรลดา จาตุรงค์รัมย์ (2539) ซึ่งพบปัญหาด้านการบริหารวิชาการคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ โรงเรียนควรให้ความสำคัญในการพัฒนาครูในด้านวิชาการเพราะบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้ (สทศ., 2544)

2. ปัญหาที่มีสาเหตุมาจากชุมชน

ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารบุคคล ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า มีปัญหา ส่วนใหญ่ ที่พบคือ ชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ปัญหาสถานภาพทางเศรษฐกิจ และปัญหาชุมชนเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นเรื่องของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พูลศรี ไม้ทอง (2544) ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรให้ความรู้ชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นบทบาทหน้าที่ของชุมชนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนอาจใช้วิธีนัดประชุมในการดำเนินงานงานวิชาการเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการดำเนินงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และพยายามให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตรงกับความต้องการของชุมชนเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

ในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในเรื่องการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษาในลักษณะร่วมทำ คือร่วมบริจาคทุนการศึกษาแก่นักเรียน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่ชุมชนมีส่วนร่วมเข้ามาบริจาคทุนการศึกษาเป็นส่วนใหญ่เพราะเป็นเรื่องที่สะดวก ไม่เสียเวลาและไม่ยุ่งยาก รองลงมาคือ ร่วมประเมินคือร่วมรับรู้การรายงานผลในการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา รองลงมามีส่วนร่วมในการตั้งงบประมาณและการจัดสรรงบประมาณ ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิด

ตัวแทนชุมชนที่มีส่วนร่วมในด้านการบริหารงบประมาณ ส่วนใหญ่คือ ผู้แทนผู้ปกครอง รองลงมาคือ ผู้แทนครู จากข้อมูลนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้แทนผู้ปกครอง ให้ความสนใจในการ

ทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา แต่ในบางครั้งชุมชน รอบ ๆ โรงเรียนมีปัญหาทางเศรษฐกิจ มีรายได้น้อยไม่สามารถระดมเงินทุนได้ แต่ชุมชนสามารถให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน การประสานงานได้

3. ด้านการบริหารบุคคล

ในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนนำร่อง ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาด้านการบริหารบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารบุคคลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในเรื่องการเตรียมการบริหารบุคคล รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณ โดยส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิด จากข้อมูลนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าในการบริหารงานบุคคลโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารบุคคลและการพัฒนาครูในด้านต่างๆ

ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ตัวแทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารบุคคล ส่วนใหญ่ คือ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยเห็นว่ากรณีที่มิบุคคลหลากหลายเข้ามาส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลนั้นเป็นเรื่องที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเดวิดและนิวสตรอม (David and Newstrom, 1989) ผู้มีส่วนร่วมจะต้องมีความรู้ความสามารถเพื่อที่จะเข้าร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าบุคลากรมีความรู้หลากหลายด้วยแล้ว จะยังทำให้การมีส่วนร่วมเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถาบัน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ

ปัญหาด้านการบริหารบุคคล

1. ปัญหาที่มีสาเหตุมาจากโรงเรียน

พบว่ามีปัญหาครูมีภาระงานสอนมากจึงไม่มีเวลาติดต่อกับชุมชน นโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนมีส่วนร่วม การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนล่าช้า เนื่องจากโรงเรียนไม่มีผู้ทำหน้าที่ประสานงานโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ อินทะแสน

(2545) ในปัญหา ครูมีภาระงานมาก ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรจัดเวลาในการสอนของครูให้เหมาะสม โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการบริหารบุคคล และ โรงเรียนควรหาผู้รับผิดชอบในการประสานงานกับชุมชน โดยตรงและครูที่รับผิดชอบหน้าที่นี้จะต้องเป็นครูที่ชุมชนยอมรับนับถือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน ครูจะต้องไม่ดำเนินชีวิตแตกต่างจากชุมชนมากเกินไปจนไม่สามารถเข้ากับชุมชนได้ และต้องเป็นบุคคลที่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งจะทำให้ได้รับการยอมรับจากชุมชน

2. ปัญหาที่มีสาเหตุมาจากชุมชน

พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนไม่สนใจในการเข้าร่วมประชุมกับทางโรงเรียน เนื่องจากชุมชนมีภารกิจมาก รongลงมา มีปัญหาชุมชนไม่เห็นความสำคัญและไม่ได้สนับสนุนงบประมาณให้ครูค้นคว้าวิจัยและผลิตเอกสารทางวิชาการ ปัญหาประชาชนในชุมชนมีระดับความรู้ที่แตกต่างกัน จากข้อมูลนี้ผู้วิจัยเห็นว่าในการนัดประชุมแต่ละครั้ง โรงเรียนควรนัดหมายล่วงหน้าเพราะชุมชนไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมประชุมกับทางโรงเรียนเนื่องจากมีภารกิจเป็นจำนวนมากและโรงเรียนต้องพยายามทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญและสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการบริหารบุคลากรและการพัฒนาครู ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดที่ของ สกศ. (2544) ในประเด็นที่ว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา บุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด และปัญหาประชาชนในชุมชนมีระดับความรู้ที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยคิดว่าด้วยสาเหตุนี้ ตัวแทนชุมชนที่มีการศึกษาดำเมื่อเข้าร่วมประชุมก็ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ทำให้เป็นปมด้อยและไม่อยากเข้าร่วมประชุมทำให้ไม่เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน โรงเรียนเองก็ต้องพยายามทำให้ตัวแทนชุมชนต่าง ๆ เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองให้ชัดเจนด้วย

4. ด้านการบริหารทั่วไป

ในการมีส่วนร่วมของชุมชนของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนนำร่อง ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ส่วนใหญ่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องการจัดกิจกรรมพิเศษในสถานศึกษา และการพัฒนานโยบายและการวางแผน รongลงมาคือ การส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม โดยส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิด

จากข้อมูลนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดกิจกรรมพิเศษในสถานศึกษา เช่น แผนการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา พบว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างมากเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อบุคคลสถานที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน และสอดคล้องกับนโยบายต่อต้านยาเสพติดของ

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

งานและการประเมินผู้เรียน จากข้อมูลนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรมีการให้ความรู้กับชุมชนในการวางแผนและการจัดประเมินผลงานต่างๆ และชุมชนควรมีความสนใจในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธืหาความรู้จากการร่วมประชุมกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ

ปัจจุบันการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนในด้านต่าง ๆ นั้นยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากชุมชนยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาว่าทำได้มากน้อยเพียงใด ในขณะที่การจัดการศึกษานั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในการพัฒนาประเทศและการดำรงชีวิต การจัดการศึกษานั้นเป็นเรื่องที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายจึงจะประสบความสำเร็จ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการควรมีการกำกับดูแลให้มีการดำเนินการตามนโยบายในการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญ ในการกำหนดนโยบายในการบริหารโรงเรียนในด้านต่างและกำหนดหลักสูตรแกนกลาง หน่วยงานนี้ควรมีนโยบายกระจายอำนาจและทรัพยากรทางการศึกษาในการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนจากภาคต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ โรงเรียน กำหนดให้มีหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในชุมชนนั้น ๆ ที่แตกต่างกันในด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

1.3 เขตพื้นที่การศึกษา

ในปัจจุบันถึงแม้จะมีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเรียบร้อยแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเท่าที่ควรเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อย ทำให้การประสานงานกับชุมชนไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้เขตพื้นที่การศึกษายังมีงบประมาณไม่เพียงพอในการบริหารงานและประสานงานกับโรงเรียนในสังกัดเนื่องจากมีโรงเรียนเป็นจำนวนมาก ควรระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากชุมชนเพื่อประโยชน์ในการบริหารต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

2.1 สถานศึกษา

ในปัจจุบันการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนนั้น โดดเด่นในเรื่องของการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา โดยเฉพาะเรื่องการบริหารจากทุนทรัพย์ให้แก่นักเรียนที่เรียนดี มีความประพฤติดีเพราะเป็นเรื่องที่ง่าย สะดวกและไม่เสียเวลาหรือการระดมทุนทางการเงินเพื่อสร้างอาคารในโรงเรียนที่ชุมชนมีสภาพทางเศรษฐกิจดีก็สามารถระดมทุนได้ง่าย แต่ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในด้านอื่น ๆ นั้นพบว่าชุมชนยังเข้ามามีส่วนร่วมแบบผิวเผิน จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนจากโรงเรียนทั้ง 8 แห่งพบว่า ทุกโรงเรียนมีนโยบายในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีแต่มีเพียง 4 โรงเรียนที่กำหนดควิสัยทัศน์โดยการนำชุมชนใส่ไว้ในวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เช่น “โรงเรียนและชุมชน ร่วมกันจัดการศึกษา มุ่งมั่น พัฒนาสู่ความเป็นมาตรฐานและสืบสานภูมิปัญญาไทย” และ “เป็นโรงเรียนของชุมชนมุ่งเน้นบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน...” และ “เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพการศึกษาและสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นที่พึงประสงค์ของชุมชน” และ “ร่วมมือกับชุมชนพัฒนาการศึกษาและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชนมาก ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการบริหารโรงเรียน แต่ในแนวทางปฏิบัตินั้นในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนจากการเข้าสังเกตการณ์การประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 1 แห่ง นั้นพบว่า ประเด็นสำคัญในการประชุมคือเรื่องงบประมาณ เสียเป็นส่วนใหญ่

2.2 ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน

จากการวิจัยพบว่า หากได้ผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ เข้ากับชุมชนได้ดี และเข้ากับผู้ได้บังคับบัญชาได้ดี เป็นที่ยอมรับของชุมชนหรือผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นคนในพื้นที่ ก็จะได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดีและบุคลากรในโรงเรียนจะต้องเปิดใจกว้างมีอัธยาศัยไมตรีดี ต้อนรับผู้มาเยี่ยมและติดต่อโรงเรียนเป็นอย่างดีไม่กีดกันการมีส่วนร่วมของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน โดยมองว่าประชาชนไม่มีความรู้ในการจัดการศึกษา มีความพยายามในการสร้างความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของชุมชน ให้ความรู้แก่ชุมชน มีบุคลากรที่รับผิดชอบในการประสานงานกับชุมชนโดยตรงและต้องบุคคลที่สามารถเข้ากับชุมชนได้ดีเป็นที่ยอมรับของชุมชน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จในการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ซึ่งสามารถทำให้โรงเรียนจัดการศึกษาและบริหารโรงเรียนได้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

2.3 จากการวิจัยค้นพบว่า พฤติกรรมผู้นำ และวุฒิการศึกษาของตัวแทนชุมชนหรือผู้นำชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนนั้น พบว่าถ้าผู้นำมีพฤติกรรมเป็นที่นับถือของชุมชนและเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง มีความรู้ความสามารถนั้น จะทำให้การมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้นำจะใส่ใจในการบริหารโรงเรียนเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ มีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดกิจกรรมในทุกด้านของโรงเรียน แต่ถ้าหากตัวแทนหรือผู้นำชุมชนที่มาจากผู้มีอิทธิพลหรือนักการเมืองท้องถิ่นนั้น จากการวิจัยพบว่าตัวแทนชุมชนในกลุ่มนี้จะไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมประชุมกับทางโรงเรียนแต่จะสนับสนุนทางการเงินในการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ช่วยเหลือด้านสาธารณูปโภค เช่น ช่วยในการทำถนนเข้าโรงเรียนเพื่อการคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำและจัดหาแหล่งน้ำในการอุปโภคบริโภคให้แก่โรงเรียน

3. ตัวแทนชุมชน

จากการวิจัยค้นพบว่า พฤติกรรมผู้นำ และวุฒิการศึกษาของตัวแทนชุมชนหรือผู้นำชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนนั้น พบว่าถ้าผู้นำมีพฤติกรรมเป็นที่นับถือของชุมชนและเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง มีความรู้ความสามารถนั้น จะทำให้การมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้นำจะใส่ใจในการบริหารโรงเรียนเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ มีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดกิจกรรมในทุกด้านของโรงเรียน แต่ถ้าหากตัวแทนหรือผู้นำชุมชนที่มาจากผู้มีอิทธิพลหรือนักการเมืองท้องถิ่นนั้น จากการวิจัยพบว่าตัวแทนชุมชนในกลุ่มนี้จะไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมประชุมกับทางโรงเรียนแต่จะสนับสนุนทางการเงินในการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ช่วยเหลือด้านสาธารณูปโภค เช่น ช่วยในการทำถนนเข้าโรงเรียนเพื่อการคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำและจัดหาแหล่งน้ำในการอุปโภคบริโภคให้แก่โรงเรียน หรือตัวแทนชุมชนที่เคยเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนจะให้การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนอย่างเต็มที่เนื่องจากเคยศึกษาอยู่ในสถาบันแห่งนี้ย่อมเกิดความรู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของ (ownership) โรงเรียน ดังนั้นตัวแทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำ มีเวลาในการเข้าร่วมประชุมทุ่มเทและเอาใจใส่ในการมีส่วนร่วมบริหารโรงเรียนในทุกด้าน จึงจะทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางในการบริหารโรงเรียนให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนของโรงเรียนนำร่องการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในระดับอื่น ๆ บ้าง
2. ควรมีการศึกษารูปแบบ และกระบวนการของการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในประเด็นที่ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบใดบ้างเกิดผลดีต่อองค์กรมากที่สุด
3. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งนักเรียนในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน